

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

31 грудня 2021 р.

Київ

№ 771-р

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

Антимонопольний комітет України, розглянувши матеріали справи № 130-26.13/78-21 за ознаками вчинення акціонерним товариством «Державний ощадний банк України» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг із ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» шляхом вчинення дій суб'єктом господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку,

ВСТАНОВИВ:

1. ПРЕДМЕТ СПРАВИ

- (1) Антимонопольним комітетом України (далі – Комітет) розпочато розгляд справи за ознаками вчинення акціонерним товариством «Державний ощадний банк України» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг із ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» шляхом вчинення дій суб'єктом господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

2. ВІДПОВІДАЧ

- (2) Акціонерне товариство «Державний ощадний банк України» (далі – АТ «Ощадбанк», Банк) (ідентифікаційний код юридичної особи 00032129, юридична адреса: вул. Госпітальна, 12-Г, м. Київ, 01001).

3. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (3) У 2018 – 2019 роках Комітетом здійснено заходи державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції під час

обслуговування банківських рахунків, відкритих за багатофункціональними картками «Картка киянина» та «Муніципальна картка «Картка киянина».

- (4) У межах вказаних заходів було надіслано вимоги, зокрема:
- виконавчому органу Київської міської ради (Київській міській державній адміністрації) (далі – ВО КМР (КМДА)) від 06.07.2018 № 130-29/05-8271. Відповідь надано листом від 03.08.2018 № 005-47 (вх. № 5-130/9624 від 14.08.2018);
 - АТ «Ощадбанк» від 15.03.2019 № 130-29.3/05-3489. Відповідь надано листом від 08.04.2019 № 53/5-16/954/30158/2019-00/ВИХ (вх. № 11-05/4369 від 09.04.2019);
 - комунальному підприємству «Головний інформаційно-обчислювальний центр» (далі – КП «ГІОЦ») від 15.03.2019 № 130-29.3/05-3492. Відповідь надано листом від 03.04.2019 № 303-919 (вх. № 8-05/4306 від 08.04.2019).
- (5) У 2020 році в Комітеті розглядалися скарги фізичних осіб на неправомірні дії АТ «Ощадбанк», які полягають у:
- проблемах із використанням електронної картки «Картка киянина» як проїзного квитка, у зв'язку з підключенням АТ «Ощадбанк» до неї в односторонньому порядку і без попередження платної послуги з СМС-інформування¹ (7 грн), що мало наслідком блокування вказаної картки та утворення на ній заборгованості [вказану картку більшість пільговиків використовують як проїзний квиток – пільговий (безкоштовний) проїзд у комунальному транспорті міста Києва];
 - примусовому підключенні до електронної картки «Картка киянина» платної послуги СМС-інформування та потребі отримання вказаної платної послуги як умови підключення й використання системи дистанційного банківського обслуговування [далі – (Web/Mobile-банкінг («Ощад 24/7»)/або Система ДБО].
- (6) З урахуванням викладеного Комітетом було розпочато здійснення заходів державного контролю за дотриманням АТ «Ощадбанк» законодавства про захист економічної конкуренції під час відкриття та обслуговування рахунків, відкритих фізичним особам у рамках реалізації проекту «Картка киянина».
- (7) У ході здійснення вказаних заходів направлено вимоги, зокрема, до:
- 1) АТ «Ощадбанк»:
 - від 04.03.2020 № 130-29.3/08-3278. Відповідь надано листом Банку від 21.04.2020 № 53/5-16/657/27204/2020/ВИХ (вх. № 8-01/5164 від 22.04.2020).
 - Під час підготовки відповіді на вказану вимогу Банк звернувся до Комітету з клопотанням щодо продовження строку надання інформації від 03.04.2020 № 53/5-16/585/23825/2020-00/ВИХ (вх. № 11-01/4298 від 03.04.2020). Відповідь надано листом Комітету від 07.04.2020 № 130-29.3/08-5120;
 - від 14.08.2020 № 130-29.3/08-11244. Відповідь надано листом Банку від 08.09.2020 № 53/5-16-41-97-75-КТ (вх. № 11-01/910-Кі від 09.09.2020);
 - 2) акціонерного товариства «Райффайзен Банк Аваль» (далі – АТ «Райффайзен Банк Аваль») від 14.08.2020 № 130-29.3/08-11231. Відповідь надано листом від 08.09.2020 № 185/745 (вх. № 11-08/11662 від 10.09.2020);
 - 3) АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «АЛЬФА-БАНК» (далі – АТ «АЛЬФА-БАНК») від 14.08.2020 № 130-29.3/08-11232. Відповідь надано листом від 09.09.2020 № 77111-39-6/6 (вх. № 11-08/11696 від 11.09.2020);
 - 4) ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА АКЦІОНЕРНОГО КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ «ІНДУСТРІАЛБАНК» (далі – АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК») від 14.08.2020 № 130-29.3/08-11233. Відповідь надано листом від 10.09.2020 № 14-02-5590 (вх. № 11-08/11864 від 14.09.2020);

¹СМС-інформування – послуга надання інформації про здійснені операції за картковим рахунком / платіжною карткою у вигляді СМС (СМС-інформування/СМС-розсилання) чи PUSH-повідомлень [лист Банку від 21.04.2020 № 53/5-16/657/27204/2020/ВИХ (вх. № 8-01/5164 від 22.04.2020)].

- 5) АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК» (далі – АТ «ПУМБ») від 14.08.2020 № 130-29.3/08-11234. Відповідь надано листом від 07.09.2020 № 19.1/553 (вх. № 11-08/919-Кі від 11.09.2020);
- б) акціонерного товариства «ОТП Банк» (далі – АТ «ОТП Банк») від 14.08.2020 № 130-29.3/08-11235. Відповідь надано листом від 14.09.2020 № 21-21-3-21-3-1/1134 (вх. № 11-08/12200 від 20.04.2020);
- 7) ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА АКЦІОНЕРНОГО БАНКУ «УКРГАЗБАНК» (далі – ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК») від 14.08.2020 № 130-29.3/08-11236. Відповідь надано листом від 09.09.2020 № 125-1/26829/2020 (вх. № 11-08/931-Кі від 15.09.2020);
- 8) акціонерного товариства комерційного банку «ПриватБанк» (далі – АТ КБ «ПриватБанк») від 14.08.2020 № 130-29.3/08-11237. Відповідь надано листом від 14.09.2020 № Е.30.0.0.0/4-200914/1916 (вх. № 11-08/12173 від 21.09.2020).
- (8) За результатами проведення зазначених заходів розпорядженням державного уповноваженого Комітету від 24.06.2021 № 08/151-р розпочато розгляд справи за ознаками вчинення АТ «Ощадбанк» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополією (домінуючим) становищем на ринку послуг із ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» шляхом вчинення дій суб'єкта господарювання, який займає монополію (домінуюче) становище на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (9) Листом Комітету від 25.06.2021 № 130-26.13/08-9706 АТ «Ощадбанк» надіслано копію розпорядження про початок розгляду справи.
- (10) Листом від 05.08.2021 № 130-26.13/08-11698 АТ «Ощадбанк» направлено вимогу про надання інформації.
- (11) АТ «Ощадбанк» листом від 01.09.2021 № 53/5-16/1464/216КТ/9254-КТ (вх. № 11-08/1307-Кі від 01.09.2021) надало відповідь на вказану вимогу Комітету. У зазначеному листі Банк звертався з клопотанням щодо продовження строку надання інформації на вимогу (зокрема на питання 2 та 7 вимоги) до 01.10.2021. Листом від 17.09.2021 № 130-26.13/08-13607 Банк повідомлено про продовження строку надання інформації до 01.10.2021.
- (12) Листом від 30.09.2021 № 53/5-15/1546/235КТ/10235-КТ (вх. № 11-08/1474-Кі від 01.10.2021) АТ «Ощадбанк» надало додаткову інформацію на вимогу від 05.08.2021 № 130-26.13/08-11698.
- (13) Комітет листом від 29.10.2021 № 130-26.13/08-15442 направив АТ «Ощадбанк» вимогу про надання інформації. Листом АТ «Ощадбанк» від 15.11.2021 № 53/5-15/1683/274КТ 11671-КТ (вх. № 11-08/1681-Кі від 16.11.2021) надало інформацію на вимогу.
- (14) Листом від 08.12.2021 № 130-26.13/08-17658 Комітет направив АТ «Ощадбанк» копію витягу з подання про попередні висновки у справі (далі – Подання).
- (15) АТ «Ощадбанк» листом від 21.12.2021 № 53/5-15/1770/82132/2021-00/ВИХ (вх. № 11-01/17718 від 22.12.2021) надало пояснення щодо попередніх висновків, наведених у Поданні.

4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИХ ЕЛЕКТРОННИХ КАРТОК «КАРТКА КИЯНИНА» І «МУНІЦИПАЛЬНА КАРТКА «КАРТКА КИЯНИНА»

- (16) З метою підвищення соціального захисту малозабезпечених верств населення міста Києва, впорядкування механізмів надання пільг, їх обліку та адресності, розвитку безготівкових форм розрахунків Київською міською радою прийнято рішення

від 17.04.2013 № 104/9161 «Про запровадження в місті Києві багатофункціональної електронної пластикової картки «Картка киянина» (далі – Рішення № 104/9161).

- (17) Відповідно до Рішення № 104/9161 Київська міська рада вирішила:
- запровадити в місті Києві багатофункціональну електронну пластикову картку «Картка киянина» (пункт 1);
 - районним в місті Києві державним адміністраціям, Департаменту соціальної політики виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) здійснювати ідентифікацію, реєстрацію та облік окремих категорій громадян, які мають право на пільги, доплати, допомоги, компенсації відповідно до законодавства України, на додаткові пільги, доплати, допомоги, компенсації відповідно до актів Київської міської ради та виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), внутрішньо переміщеним особам (особам, облікованим у місті Києві, які переміщені з тимчасово окупованої території України або району проведення антитерористичної операції) (пункт 2).
- (18) Пунктом 6 Рішення № 104/9161 передбачалося, що виконавчий орган Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація) (далі – ВО КМР (КМДА)):
- залучає банківські установи та інших учасників для запровадження «Картки киянина» згідно з чинним законодавством України (підпункт 6.1);
 - погоджує залучення банківських установ та інших учасників для запровадження «Картки киянина», що залучаються переможцем конкурсу з відбору потенційних виконавців робіт із впровадження інформаційно-телекомунікаційної системи «Картка киянина», відповідно до умов укладених договорів (підпункт 6.2).
- (19) Відповідно до пункту 1 рішення Київської міської ради від 20.12.2018 № 549/6600 «Про запровадження в місті Києві багатофункціональної картки «Муніципальна картка «Картка киянина» (далі – Рішення № 549/6600) у місті Києві запроваджено багатофункціональну електронну картку «Муніципальна картка «Картка киянина» на базі багатофункціональної електронної пластикової картки «Картка киянина».
- (20) Згідно з пунктом 2 Рішення № 549/6600 «Муніципальна картка «Картка киянина» видається громадянам, які: мають право на пільги, доплати, допомоги, компенсації відповідно до законодавства України, на додаткові пільги, доплати, допомоги, компенсації відповідно до актів Київської міської ради та ВО КМР (КМДА), внутрішньо переміщеним особам (особам, облікованим у Києві, які переміщені з тимчасово окупованої території України або району проведення антитерористичної операції/операції об'єднаних сил), зареєстровані в місті Києві, здійснюють трудову діяльність в місті відповідно до законодавства України, отримують повну загальну середню, професійну (професійно-технічну) та вищу освіту в закладах освіти міста Києва всіх рівнів акредитації, а також є батьками (опікунами) дітей, які отримують повну загальну середню освіту в закладах освіти міста Києва.
- (21) Згідно з пунктом 4 Рішення № 549/6600 комунальне підприємство «Головний інформаційно-обчислювальний центр» (далі – КП «ГІОЦ») визначено особою, уповноваженою залучати на договірних засадах учасників проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» за погодженням з Департаментом соціальної політики ВО КМР (КМДА), Департаментом інформаційно-комунікаційних технологій ВО КМР (КМДА), а також заступниками голови Київської міської державної адміністрації, які забезпечують здійснення повноважень ВО КМР (КМДА) у галузі соціального забезпечення та соціального захисту населення, а також у сфері інформатизації, телекомунікаційних систем та технологій.
- (22) Пунктом 5 Рішення № 549/6600 передбачено, що КП «ГІОЦ» забезпечує:
- залучення на договірних засадах учасників проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» згідно із цим рішенням (підпункт 5.1);

– приведення договірних відносин з учасниками проекту «Картка киянина» у відповідність із вимогами цього рішення (підпункт 5.3).

- (23) Відповідно до абзацу третього пункту 1.3 Положення про багатофункціональну електронну картку «Муніципальна картка «Картка киянина», затвердженого Рішенням № 549/6600 (далі – Положення), банк-учасник проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» – юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має право надавати банківські послуги, відомості про яку внесені до Державного реєстру банків, залучена до проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» на підставі договору з КП «ГІОЦ» та здійснює випуск муніципальних карток «Картка киянина».
- (24) Відповідно до пункту 4.2 Положення для отримання муніципальної картки «Картка киянина» громадяни, які мають право на отримання вказаної картки, подають заяву до банку-учасника проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» або іншого пункту оформлення та видачі муніципальних карток «Картка киянина».
- (25) За приписами пункту 4.4 Положення банки – учасники проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» не можуть відмовляти у прийнятті документів від громадян та в будь-який спосіб вимагати від громадян придбання інших банківських продуктів або послуг як умову оформлення та видачі муніципальної картки «Картка киянина».

5. УЧАСНИКИ ПРОЕКТІВ «КАРТКА КИЯНИНА» ТА «МУНІЦИПАЛЬНА КАРТКА «КАРТКА КИЯНИНА»

- (26) Як було вказано вище, з метою підвищення соціального захисту малозабезпечених верств населення міста Києва, впорядкування механізмів надання пільг, їх обліку та адресності, розвитку безготівкових форм розрахунків, у квітні 2013 року Київською міською радою прийнято Рішення № 104/9161 про запровадження в місті Києві проекту «Картка киянина», у межах якого відповідним категоріям громадян відкриваються банківські рахунки та видаються банківські картки.
- (27) Відповідно до Рішення № 104/9161 на ВО КМР (КМДА) покладался обов'язок із залучення банків та інших учасників до участі в реалізації проекту «Картка киянина».
- (28) У 2015 – 2018 роках обслуговування проекту «Картка киянина» здійснювалося такими банківськими установами:
 – 2015 рік – ПАТ «КБ «Хрещатик», АТ «Ощадбанк»;
 – 2016 рік – ПАТ «КБ «Хрещатик» [(з 05.04.2016 у банку запроваджено тимчасову адміністрацію, з 05.06.2016 – банк ліквідується, обслуговування картки «Картка киянина» припинено), АТ «Ощадбанк»²];
 – 2017 – грудень 2018 року (до моменту запровадження проекту «Муніципальна картка «Картка киянина») – АТ «Ощадбанк».
- (29) До ВО КМР (КМДА) із пропозиціями про співпрацю у межах проекту «Картка киянина» зверталися ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК» (листи від 12.10.2016 № 170/12089/2016 і від 27.04.2018 № 1701/6363/2018) та АТ КБ «ПриватБанк» (лист від 03.07.2018 № Е.38.0.0.0/4-252633).
- (30) ВО КМР (КМДА) відповідей ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК» та АТ КБ «ПриватБанк» щодо розгляду надісланих ними пропозицій надано не було. У зв'язку із цим зазначені банки до участі у вказаному проекті залучено не було.

²Відповідно до інформації, наведеної в листі АТ «Ощадбанк» від 01.09.2021 № 53/5-16/1464/216КТ/9254-КТ (вх. № 11-08/1307-Кі від 01.09.2021), [Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація].

- (31) Відповідно до рішення Київської міської ради від 28 липня 2020 року № 80/9159 «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких рішень Київської міської ради» Київська міська рада визнала Рішення № 104/9161 таким, що втратило чинність.
- (32) Разом із цим Рішенням № 549/6600 запроваджено проект «Муніципальна картка «Картка киянина», який реалізується на базі проекту «Картка киянина».
- (33) Відповідно до Рішення № 549/6600 банк-учасник проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» залучається до вказаного проекту на підставі договору з КП «ГІОЦ» та здійснює випуск муніципальних карток «Картка киянина».
- (34) КП «ГІОЦ» не уклало договорів із будь-яким іншим банком, крім АТ «Ощадбанк», щодо участі у проекті «Муніципальна картка «Картка киянина».
- (35) Враховуючи те, що на грудень 2018 року (на дату прийняття Рішення № 549/6600) учасником проекту «Картка киянина» було лише АТ «Ощадбанк», шляхом укладення відповідних договорів КП «ГІОЦ» було узгоджено з вимогами Рішення № 549/6600 договірні відносини з АТ «Ощадбанк». У зв'язку із цим АТ «Ощадбанк» стало одноосібним учасником із реалізації проекту «Муніципальна картка «Картка киянина».
- (36) На грудень 2021 року учасником проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» є АТ «Ощадбанк».
- (37) Отже, протягом періоду червня 2016 року – грудня 2021 року єдиним банком-учасником проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» є АТ «Ощадбанк»³.

6. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (38) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-рк, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (далі – Методика), визначено становище АТ «Ощадбанк» на ринку послуг з відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина».

6.1. Встановлення об'єктів аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (39) Пунктом 3.1 Методики передбачено, що об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є, зокрема:
суб'єкт господарювання;
конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується), споживається цим суб'єктом господарювання.
- (40) Відповідно до інформації, наданої ВО КМР (КМДА) листом від 03.08.2018 № 005-47 (вх. № 5-130/9624 від 14.08.2018), АТ «Ощадбанк» було залучено до участі у проекті «Картка киянина» на підставі пункту 6 Рішення № 104/9161.
- (41) З метою реалізації проекту «Картка киянина», підвищення якості й ефективності надання соціальних послуг, впровадження прогресивних стандартів соціального забезпечення громадян, розвитку безготівкових розрахунків між ВО КМР (КМДА) та АТ «Ощадбанк» було укладено Договір № 9 про співробітництво в рамках проекту «Картка киянина» від 01 липня 2015 року.

³https://kyivcity.gov.ua/pilhy_dovidky_ta_sotsialnyi_zakhyst/kartka_kyianyna/oformlennya_munitsipalno_kartki_kartka_kyianina/

- (42) Інформація, наведена в листі Банку від 01.09.2021 № 53/5-16/1464/216КТ/9254-КТ (вх. № 11-08/1307-Кі від 01.09.2021), свідчить про те, що *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*⁴.
- (43) Із червня 2016 року, після припинення обслуговування картки «Картка киянина» та початку ліквідації ПАТ «КБ «Хрещатик», АТ «Ощадбанк» залишилося єдиним учасником проекту «Картка киянина».
- (44) У грудні 2018 року було прийнято Рішення № 549/6600, яким запроваджено проект «Муніципальна картка «Картка киянина».
- (45) Листом від 08.04.2019 № 53/5-16/954/30158/2019-00/ВИХ (вх. № 11-05/4369 від 09.04.2019) Банк повідомив, що з метою забезпечення підтримки проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» та подальшої реалізації Рішення № 549/6600, а також виконання Банком функцій уповноваженого банку, який здійснює випуск муніципальних карток «Картка киянина», правлінням Банку прийнято постанову № 58 від 07.02.2019 «Про внесення змін до внутрішніх нормативних документів, що регулюють порядок видачі платіжних карток за банківським продуктом «Муніципальна картка» та реалізацію проекту «Муніципальна картка «Картка киянина», на виконання якої між Банком та КП «ГІОЦ» укладені такі договори:
- Договір про надання інформаційних послуг в рамках реалізації проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» від 07.02.2019 б/н;
 - Договір про обмін інформацією від 07.02.2019 б/н;
 - Договір про конфіденційність від 07.02.2019 б/н.
- (46) Крім цього, у листі Банку від 01.09.2021 № 53/5-16/1464/216КТ/9254-КТ (вх. № 11-08/1307-Кі від 01.09.2021) вказано, що *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (47) Враховуючи укладення Банком та КП «ГІОЦ» вказаних договорів, КП «ГІОЦ» узгоджено договірні відносини з АТ «Ощадбанк», як учасником проекту «Картка киянина», з Рішенням 549/6600.
- (48) На дату складання цього рішення в Комітеті відсутня інформація щодо бажання або наміру інших банків набути статусу банку-учасника проекту «Муніципальна картка «Картка киянина».
- (49) Отже, об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища в цій справі є:
- суб'єкт господарювання – одноосібний учасник проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» – АТ «Ощадбанк»;
 - послуга із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина».

6.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

- (50) Відповідно до пункту 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які

⁴ТОВ «УНІТ» – розробник програмного продукту Єдиний реєстр утримувачів карток «Картка киянина» – міський інформаційний ресурс у вигляді сукупності баз даних, що містять персональну інформацію про громадян, які подали необхідні документи для реєстрації, видачі та обліку картки «Картка киянина» та є утримувачами таких карток (відповідно до інформації, розміщеної на вебсайті ТОВ «УНІТ» за адресою: <http://unit.com.ua/ua/ukrayinska-yediniy-reyestr-utrimuvachi/>).

мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

- (51) Відповідно до Положення муніципальна картка «Картка киянина» є багатофункціональним електронним платіжним засобом, в будь-якій формі, на будь-якому носії, який містить персональні дані та дає змогу ідентифікувати утримувача картки, за допомогою якого надаються пільги, доплати, допомоги, компенсації, сервіси, послуги та знижки його утримувачам на території міста Києва. Випуск муніципальних карток «Картка киянина» здійснює банк-учасник проекту «Муніципальна картка «Картка киянина».
- (52) Пунктом 3.1 Положення передбачено, що муніципальна картка «Картка киянина» містить такі додатки:
1. Ідентифікаційний додаток, що включає:
 - ідентифікаційні дані картки (номер та серію картки, код установи, яка видала картку);
 - персональні дані утримувача картки (прізвище, ім'я, по батькові, ідентифікаційний номер) (підпункт 3.1.1).
 2. Соціальний додаток, що включає:
 - інформацію про перелік пільг, доплат, допомог, компенсацій відповідно до законодавства України та додаткових пільг, доплат, допомог, компенсацій відповідно до актів Київської міської ради та виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації);
 - інформацію про категорію утримувача картки з урахуванням пункту 4.1 цього Положення (підпункт 3.1.2).
 3. Транспортний додаток, що включає:
 - електронний ресурс, що зберігається в автоматизованій системі обліку оплати проїзду в міському пасажирському транспорті міста Києва незалежно від форм власності та містить інформацію про наявну в утримувача муніципальної картки «Картка киянина» кількість поїздок, проїзні квитки та/або баланс грошових коштів (підпункт 3.1.2).
 4. Платіжний додаток, що включає:
 - можливість зарахування дотацій, пенсій, допомоги, адресних, цільових, компенсаційних та інших соціальних виплат на картковий рахунок, відкритий у банку-учаснику проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» та який прив'язаний до конкретної муніципальної картки «Картка киянина» (за бажанням утримувача муніципальної картки «Картка киянина»);
 - можливість здійснювати безготівкові платежі та зняття готівки;
 - інші банківські послуги (підпункт 3.1.3).
- (53) Пунктом 3.2 Положення визначено, що муніципальна картка «Картка киянина» передбачає підключення інших додатків за результатами їх реалізації (за бажанням утримувача муніципальної картки «Картка киянина»):
- комунальний додаток – надання та облік пільг та субсидій при оплаті житлово-комунальних послуг;
 - медичний додаток – надання та облік повного спектра медичних послуг, в тому числі медичного страхування;
 - торговий додаток – надання та облік знижок в роздрібних торгово-сервісних підприємствах, аптеках, медичних установах, закладах культури тощо;
 - освітній додаток – надання та облік послуг та сервісів учням закладів освіти міста Києва;
 - інші додатки.
- (54) Відповідно до Положення видача муніципальних карток «Картка киянина» здійснюється банком-учасником проекту «Муніципальна картка «Картка киянина»

або іншим пунктом оформлення та видачі муніципальних карток «Картка киянина» протягом 30 календарних днів з дня подання документів.

- (55) Положенням передбачено, що надання користувачу муніципальної картки «Картка киянина» пільг, доплат, допомоги, компенсації, сервісів, послуг та знижок, цільової адресної допомоги та інших заходів підтримки з використанням муніципальної картки «Картка киянина» здійснюється згідно з підключеними до неї додатками.
- (56) У період із червня 2016 року по грудень 2021 року банком-учасником проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» є лише АТ «Ощадбанк».
- (57) АТ «Ощадбанк» листом від 08.09.2020 № 53/5-16-41-97-75-КТ (вх. № 11-01/910-Кі від 09.09.2020) повідомило, що *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (58) ДКБО передбачено, що картка/платіжна картка – електронний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, у т. ч. Віртуальної картки, NFC – кільця⁵, що використовується для здійснення платіжних операцій з рахунку Клієнта або Банку, а також інших видів операцій, визначених Договором (таких як оплата вартості товарів і послуг, перерахування коштів зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання коштів у готівковій формі в касах банків, фінансових установ, пунктах обміну іноземної валюти уповноважених банків, через банківські автомати, POS-термінали, встановлені у суб'єкта господарювання, та через касу УДППЗ «Укрпошта» (в порядку, визначеному п. 7 розділу ХХ «УМОВИ ДОГОВОРУ БАНКІВСЬКОГО РАХУНКУ» ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ цього Договору) тощо, у тому числі для здійснення переказів коштів із рахунків, відкритих в інших банках України, операції за якими здійснюються з використанням електронних платіжних засобів однієї з платіжних систем Visa, Mastercard або ПРОСТІР⁶.
- (59) ДКБО визначено, що муніципальна картка – іменна багатофункціональна електронна пластикова картка, випуск (емісія) якої здійснюється Банком на умовах затвердженого у встановленому порядку банківського продукту та відповідно до запровадженої нормативно-правовими актами органів державної влади та місцевого самоврядування цільової програми, спрямованої на започаткування прогресивних соціальних стандартів соціального забезпечення громадян та розвиток безготівкових форм розрахунків, до участі в якій на підставі договору/меморандуму про співпрацю залучається Банк в частині емісії муніципальної картки та обслуговування банківських операцій з її використанням з дотриманням законодавства про банківську діяльність, правил міжнародних платіжних систем, внутрішніх нормативних документів Банку та нормативно-правових актів відповідних органів державної влади та місцевого самоврядування, та яка одночасно є платіжною картокою і підтримує додатки до муніципальної картки, пов'язані з наданням і обліком заходів соціальної підтримки та інших інформаційних сервісів і послуг (у тому числі, банківських)⁷.

⁵NFC-кільце – платіжна картка у вигляді кільця, із вбудованим безконтактним чип-модулем, що використовується для здійснення платіжних операцій по картковому рахунку та проведення платежів у торгово-сервісній мережі та/або операції з отримання готівкових коштів у платіжних пристроях, з технологією безконтактних платежів. (<https://old.oschadbank.ua/sites/default/files/2021-11/%D0%94%D0%9A%D0%91%D0%9E%20%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%202021.11.01.pdf>)

⁶Відповідно до інформації, розміщеної за адресою: <https://old.oschadbank.ua/sites/default/files/2021-11/%D0%94%D0%9A%D0%91%D0%9E%20%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%202021.11.01.pdf>

⁷Відповідно до інформації, розміщеної за адресою: <https://old.oschadbank.ua/sites/default/files/2021-11/%D0%94%D0%9A%D0%91%D0%9E%20%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%202021.11.01.pdf>

- (60) Отже, муніципальна картка «Картка киянина» є платіжною картою, яка підтримує додатки, передбачені Рішенням № 549/6600, та за допомогою яких власники вказаної картки можуть отримати пільги, доплати, допомоги, компенсації, сервіси, послуги та знижки на території міста Києва.
- (61) Тобто, муніципальна картка «Картка киянина» характеризується унікальними споживчими властивостями порівняно з іншими картками АТ «Ощадбанк» та картками інших банків.
- (62) Так, крім звичайних споживчих властивостей, які притаманні платіжним карткам (переказ коштів з рахунку платника або з відповідного рахунку банку з метою оплати вартості товарів і послуг, перерахування коштів зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання коштів у готівковій формі в касах банків через банківські автомати, а також здійснення інших операцій, передбачених відповідним договором), муніципальна картка «Картка киянина» має споживчі властивості, які характерні виключно для зазначеної картки, а саме, полягають у наданні користувачу пільг, доплат, допомоги, компенсацій, сервісів, послуг та знижок, цільової адресної допомоги та інших заходів підтримки, що здійснюється згідно із застосуванням підключених до неї додатків.
- (63) Отже, категорії громадян, які мають право на отримання муніципальної картки «Картка киянина», з метою застосування її як платіжного засобу та отримання доступу до користування можливостями зазначеної картки, повинні укласти з Банком ДКБО та відкрити поточний рахунок.
- (64) Відповідно до пункту 2 частини третьої статті 47 Закону України «Про банки і банківську діяльність» до банківських послуг належить відкриття та ведення поточних (розрахункових, кореспондентських) рахунків клієнтів, у тому числі у банківських металах, та рахунків умовного зберігання (ескроу).
- (65) Отже, послуга із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище АТ «Ощадбанк».
- (66) Споживачами послуги із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» є категорії споживачів, які мають право на отримання муніципальної картки «Картка киянина» і визначені Рішенням № 549/6600.
- (67) Так, муніципальна картка «Картка киянина» видається громадянам, які мають право на пільги, доплати, допомоги, компенсації відповідно до законодавства України, на додаткові пільги, доплати, допомоги, компенсації відповідно до актів Київської міської ради та ВО КМР (КМДА), внутрішньо переміщеним особам (особам, облікованим у місті Києві, які переміщені з тимчасово окупованої території України або району проведення антитерористичної операції/операції об'єднаних сил), зареєстровані в місті Києві, здійснюють трудову діяльність в місті Києві відповідно до законодавства України, отримують повну загальну середню, професійну (професійно-технічну) та вищу освіту в закладах освіти міста Києва всіх рівнів акредитації, а також є батьками (опікунами) дітей, які отримують повну загальну середню освіту в закладах освіти міста Києва.
- (68) Крім цього, для отримання муніципальної картки «Картка киянина» вказані категорії громадян подають заяву до банку-учасника проекту «Муніципальна картка «Картка киянина», до якої додаються, зокрема:
- документи, що підтверджують право на отримання муніципальної картки «Картка киянина» (учнівський квиток, студентський квиток, довідка з місця роботи тощо);
 - посвідчення, що дає право на пільги, доплати, допомоги, компенсації (у разі наявності);
 - довідка про взяття на облік особи, яка переміщується з тимчасово окупованої території України або району проведення антитерористичної операції/операції

об'єднаних сил, видана відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01 жовтня 2014 року № 509 «Про облік внутрішньо переміщених осіб» (у разі наявності).

- (69) Інші мешканці міста Києва, крім категорій мешканців, визначених у Рішенні № 549/6600, не можуть отримати муніципальну картку «Картка киянина».
- (70) Основним продавцем послуги із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина», є АТ «Ощадбанк».

6.3. Визначення товарних меж ринку

- (71) Згідно з Методикою товарні межі ринку – товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого.
- (72) Як вказано в пункті 6.2 цього рішення, «Муніципальна картка «Картка киянина» – це багатофункціональний електронний платіжний засіб, в будь-якій формі, на будь-якому носії, який містить персональні дані та дає змогу ідентифікувати утримувача картки, за допомогою якого надаються пільги, доплати, допомоги, компенсації, сервіси, послуги та знижки його утримувачам на території міста Києва.
- (73) Рішенням № 549/6600 передбачено, що проект «Муніципальна картка «Картка киянина» – сукупність заходів, що здійснюються органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади міста Києва, банками та іншими учасниками проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» з метою надання пільг, доплат, допомог, компенсацій, сервісів, послуг та знижок шляхом функціонування муніципальної картки «Картка киянина».
- (74) Пунктом 2.3. Положення визначено, що використання муніципальної картки «Картка киянина» надає можливість:
 - отримати пільги, доплати, допомоги, компенсації, сервіси, послуги та знижки, цільову адресну допомогу та інші заходи підтримки (підпункт 2.3.1);
 - ідентифікувати утримувача муніципальної картки «Картка киянина» (підпункт 2.3.2);
 - забезпечити облік проїзду утримувачів муніципальної картки «Картка киянина» в міському пасажирському транспорті – метрополітені, автобусі, трамваї, тролейбусі, фунікулері, міській електричці, який працює у звичайному режимі руху (підпункт 2.3.3);
 - обслуговування в лікувально-профілактичних установах, отримання медичних послуг тощо (підпункт 2.3.4);
 - здійснити оплату житлово-комунальних послуг (підпункт 2.3.5);
 - здійснити зарахування на банківські рахунки муніципальної картки «Картка киянина» дотацій, пенсій, допомоги та інших грошових виплат, зняття готівки з банківських рахунків, реалізацію безготівкової оплати за товари і послуги, зокрема, із забезпеченням функції контролю адресності витрачання цільових соціальних дотацій, та інших операцій, доступних для виконання (за бажанням утримувача муніципальної картки «Картка киянина») (підпункт 2.3.6).
- (75) Крім вказаних вище можливостей, використання муніципальної картки «Картка киянина» надає можливість⁸:
 - верифікації за Bank ID для отримання адміністративних послуг через Інтернет;

⁸Відповідно до інформації, розміщеної вебсайті ВО КМР (КМДА) за адресою: <https://kyivcity.gov.ua/img/item/general/5977.pdf>.

– отримання доступу до різних електронних сервісів столиці через «Особистий кабінет киянина», зокрема:

запис дитини в дитячий садочок на сайті osvita.kiyvcity.gov.ua;

проголосувати за петиції та Громадський бюджет;

– є дисконтною і платіжною карткою та дозволяє держателю, маючи одну картку, отримати знижку й розрахуватися за товар чи послугу одночасно. Знижки надаються в торгово-сервісній мережі, кінотеатрах та місцях відпочинку, муніципальних театрах та музеях;

– брати участь у бонусних програмах міжнародних платіжних систем.

6.3.1. Щодо взаємозамінності послуги з відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» з банківськими послугами інших банків

- (76) Послугу із відкриття та ведення карткового рахунку власника муніципальної картки «Картка киянина» можливо отримати виключно в установах АТ «Ощадбанк», оскільки в період із червня 2016 року по грудень 2021 року одноосібним банком-учасником проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» є Банк. Відповідно, категорії громадян, які мають право на отримання муніципальної картки «Картка киянина», можуть оформити її виключно в Банку.
- (77) Банківські послуги інших банків не мають споживчих властивостей, притаманних муніципальній картці «Картка киянина», про які зазначено в пункті 6.2 цього рішення.
- (78) Власники банківських карток інших банків у разі незадовільного обслуговування мають право вибору банківської установи для отримання необхідних їм послуг.
- (79) У свою чергу власники муніципальних карток «Картка киянина» обмежені у виборі банку, у якому можна оформити вказану картку та отримувати послуги за прийнятними для них умовами, у зв'язку з тим, що видача муніципальних карток «Картка киянина» можлива лише в установах банків-учасників проекту «Муніципальна картка «Картка киянина», залучених до вказаного проекту в порядку, передбаченому Рішенням № 549/6600, тобто в АТ «Ощадбанк».
- (80) Отже, послуга із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» невзаємозамінна з банківськими послугами інших банків.

6.3.2. Щодо взаємозамінності послуги із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» з іншими банківськими послугами АТ «Ощадбанк»

- (81) Муніципальна картка «Картка киянина» є унікальним продуктом, оскільки оснащена відповідними додатками (ідентифікаційним, соціальним, транспортним, платіжним, а за бажанням власника муніципальної картки «Картка киянина» передбачено підключення комунального, медичного, торгового, освітнього та інших додатків), за допомогою яких власники муніципальної картки «Картки киянина» можуть скористатися послугами та можливостями, які надає вказана картка.
- (82) Банківські картки, які випускаються поза межами проекту «Муніципальна картка «Картка киянина», та банківські картки інших банків, не передбачають такого переліку послуг соціального характеру, які можна отримати з використанням муніципальної картки «Картка киянина».
- (83) Відповідно, власники муніципальних карток «Картка киянина» не можуть обрати інші карткові продукти, які б надавали спектр послуг, який передбачений муніципальною карткою «Картка киянина».
- (84) Послуга із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина», яка надається окремій категорії споживачів, а саме власникам муніципальних карток «Картка киянина», та має ряд особливостей порівняно з

іншими банківськими картками, не є взаємозамінною з іншими банківськими послугами, оскільки відкрити рахунок для отримання вказаної картки можливо лише у банку, який набув статусу учасника проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» у порядку, передбаченому Рішенням № 549/6600.

- (85) На грудень 2021 року одноосібним учасником проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» є АТ «Ощадбанк», тобто отримати муніципальну картку «Картка киянина» можна лише в установах Банку.
- (86) Отже, послуга із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» не є взаємозамінною з іншими банківськими послугами АТ «Ощадбанк».
- (87) Враховуючи інформацію, наведену в підпунктах 6.3.1 та 6.3.2 цього рішення, послуга із відкриття та ведення карткових рахунків власників карток «Картка киянина» є окремим товарним ринком.

6.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (88) За приписами пункту 1.3 Методики територіальні (географічні) межі ринку – територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої за звичайних умов споживач може легко задовольнити свій попит на певний товар і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.
- (89) Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (90) Проект «Муніципальна картка «Картка киянина» запроваджено Київською міською радою з метою підвищення соціального захисту малозабезпечених верств населення міста Києва, впорядкування механізмів надання пільг, їх обліку та адресності, надання сервісів, послуг і знижок, розвитку безготівкових форм розрахунків.
- (91) Рішенням № 549/6600 передбачено, що муніципальна картка «Картка киянина» видається, зокрема, категоріям громадян, які зареєстровані в місті Києві та мають право на пільги, доплати, допомоги, компенсації відповідно до законодавства України, на додаткові пільги, доплати, допомоги, компенсації відповідно до актів Київської міської ради та ВО КМР (КМДА), а також громадянам, які незареєстровані в місті Києві, але мають право на отримання муніципальної картки «Картка киянина» (зокрема, внутрішньо переміщені особи, громадяни, які здійснюють трудову діяльність у місті Києві).
- (92) Враховуючи те, що отримати муніципальну картку «Картка киянина» можуть категорії громадян, які мають право на пільги, доплати, допомоги, компенсації відповідно до законодавства України, на додаткові пільги, доплати, допомоги, компенсації відповідно до актів Київської міської ради та ВО КМР (КМДА), внутрішньо переміщені особи (особи, обліковані в місті Києві, які переміщені з тимчасово окупованої території України або району проведення антитерористичної операції/операції об'єднаних сил), зареєстровані в місті Києві, здійснюють трудову діяльність у місті Києві відповідно до законодавства України, отримують повну загальну середню, професійну (професійно-технічну) та вищу освіту в закладах освіти міста Києва всіх рівнів акредитації, а також є батьками (опікунами) дітей, які отримують повну загальну середню освіту в закладах освіти міста Києва, територіальними межами ринку послуг із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» є територіальні межі міста Києва.

6.5. Визначення часових меж ринку

- (93) Відповідно до Методики часові межі ринку – час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінюються.
- (94) АТ «Ощадбанк» набуло статусу одноосібного банку-учасника проекту «Картка киянина» (для реалізації Рішення № 104/9161) у червні 2016 року після ліквідації ПАТ «КБ «Хрещатик». Інші банки не було залучено до проекту «Картка киянина».
- (95) Після прийняття Рішення № 549/6600 та узгодження КП «ГІОЦ» договірних відносин із зазначеним рішенням АТ «Ощадбанк» набуло статусу банку-учасника проекту «Муніципальна картка «Картка киянина».
- (96) Час, протягом якого досліджувався стан конкуренції на ринку послуг із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина», є період із червня 2016 року по грудень 2021 року. У зазначений період вказаний ринок мав сталу структуру, оскільки на ньому не діяли інші учасники, крім АТ «Ощадбанк».
- (97) Отже, часовими межами ринку послуг із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» є червень 2016 року – грудень 2021 року.

6.6. Розрахунок частки суб'єктів господарювання на ринку

- (98) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
 - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (99) У період із червня 2016 року по грудень 2021 року єдиним банком-учасником проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» є АТ «Ощадбанк». Інформація щодо участі у вказаному проекті в зазначений період інших банків у Комітеті відсутня.
- (100) Відповідно, громадяни, які згідно з Рішенням № 549/6600 мають право на отримання муніципальної картки «Картка киянина», можуть оформити вказану картку лише в АТ «Ощадбанк».
- (101) Відповідно до інформації, отриманої від АТ «Ощадбанк», загальна кількість карткових рахунків, відкритих у межах реалізації проекту «Картка киянина» у період III кварталу 2016 року – III кварталу 2021 року, становить *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (102) Враховуючи, що розширення переліку банків-учасників проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» не відбулось, АТ «Ощадбанк» залишається єдиним банком, який здійснює обслуговування муніципальних карток «Картка киянина».
- (103) Отже, частка АТ «Ощадбанк» на ринку послуг із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» АТ «Ощадбанк» із червня 2016 року по грудень 2021 року становить 100 відсотків.

6.7. Визначення потенційних конкурентів

- (104) Методикою передбачено, що потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання, зокрема:
- які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості;

– нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.

- (105) Відповідно до інформації, наведеної на офіційному вебсайті Національного банку України⁹, на 01.11.2021 в Україні діяв 71 банк, які можуть розглядатися як потенційні конкуренти АТ «Ощадбанк» при наданні банківських послуг, у тому числі щодо обслуговування муніципальної картки «Картка киянина».
- (106) Потенційно конкурентами АТ «Ощадбанк» на ринку послуг із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» можуть бути інші банки, які відповідають вимогам Рішення № 549/6600, а саме: є юридичними особами, які отримали банківську ліцензію і, як наслідок, мають право надавати банківські послуги, відомості про яких внесені до Державного реєстру банків та які уклали договір із КП «ГІОЦ» та випускають муніципальні картки «Картка киянина».
- (107) Проте можливий вхід на ринок послуг із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» обмежений адміністративними бар'єрами у вигляді процедури набуття банком статусу банку-учасника проекту «Муніципальна картка «Картка киянина», що полягає в погодженні участі у вказаному проекті з КП «ГІОЦ» та відповідними структурними підрозділами й посадовими особами ВО КМР (КМДА), що передбачено Рішенням № 549/6600.
- (108) У період із червня 2016 року по грудень 2021 року виключно АТ «Ощадбанк» здійснювало обслуговування карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина». На дату складання цього рішення в Комітеті відсутня інформація щодо бажання або наміру інших банків набути статусу банку-учасника проекту «Муніципальна картка «Картка киянина».
- (109) Враховуючи викладене, на ринку послуг із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» в АТ «Ощадбанк» із червня 2016 року по грудень 2021 року конкуренти відсутні.

6.8. Визначення бар'єрів вступу на ринок

- (110) Пунктом 1.3 Методики передбачено, що бар'єри вступу на ринок – обставини, що перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.
- (111) Пунктом 2.1 Методики встановлено, що визначення монопольного (домінуючого) становища включає в себе, зокрема, визначення бар'єрів вступу на ринок для суб'єктів господарювання, які продають (постачають, виробляють), придбавають (споживають, використовують) або можуть продавати (постачати, виробляти), придбавати (споживати, використовувати) той самий або/та аналогічний товар (товарну групу) на ринку.
- (112) Як зазначено вище, залучення банків до участі у проекті «Муніципальна картка «Картка киянина» передбачає погодження пропозиції про співпрацю з КП «ГІОЦ» та відповідними структурними підрозділами й посадовими особами КМДА.
- (113) Відповідно до інформації, наданої листом КП «ГІОЦ» від 03.04.2019 № 303-919 (вх. № 8-05/4306 від 08.04.2019):
- залучення банків-учасників до проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» відбувається згідно із загальними умовами укладання договорів, що встановлені Господарським кодексом України, Цивільним кодексом України, з урахуванням Рішення № 549/6600;
 - для проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» органом державної влади не було затверджено форму типового договору;

⁹<https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision>

– під час залучення банків-учасників до вказаного проекту КП «ГІОЦ» керується нормами статті 179 Господарського кодексу України, відповідно до якої при укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі вільного волевиявлення (коли сторони мають право погоджувати на свій розсуд будь-які умови договору, що не суперечать законодавству), але при цьому в обов'язковому порядку враховуються умови Положення про багатofункціональну електронну картку «Муніципальна картка «Картка киянина», затвердженого Рішенням № 549/6600;

– у разі отримання пропозиції банку щодо участі у проекті «Муніципальна картка «Картка киянина» на умовах договору, КП «ГІОЦ» розглядатиме таку пропозицію в порядку, встановленому статтею 181 Господарського кодексу України, та надасть відповідь про результати розгляду пропозиції у двадцятиденний строк.

- (114) У разі узгодження умов договору та його подальшого укладення між потенційним банком-учасником проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» та КП «ГІОЦ» необхідним є погодження залучення учасника вказаного проекту з відповідними структурними підрозділами та посадовими особами ВО КМР (КМДА) й укладення договору про співпрацю з КП «ГІОЦ».
- (115) Отже, процедура погодження пропозиції про співпрацю з КП «ГІОЦ» та ВО (КМР) КМДА для набуття статусу банку-учасника проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» є адміністративним бар'єром для вступу на ринок послуг із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина».

6.9. Установлення монопольного (домінуючого) становища

- (116) Відповідно до Методики суб'єкт господарювання не зазнає значної конкуренції, зокрема, коли в нього на ринку немає жодного конкурента.
- (117) Пунктом 10.3 Методики передбачено, що ознаками ринкової влади є, зокрема, здатність суб'єкта (суб'єктів) господарювання, який (які) не є єдиним (єдиними) виробником(ами) (постачальником(ами)) відповідного товару (товарної групи), диктувати свої умови при продажу товару (товарної групи), укладенні договору про поставки, нав'язувати споживачу не вигідні умови.
- (118) На сьогодні статус банку-учасника проекту «Муніципальна картка «Картка киянина», тобто такого, який пройшов процедуру погодження участі у вказаному проекті у порядку, передбаченому Рішенням № 549/6600, з КП «ГІОЦ» та структурними підрозділами ВО КМР (КМДА), набуло лише АТ «Ощадбанк».
- (119) Враховуючи викладене та у зв'язку з відсутністю в Банку конкурентів на ринку послуг із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» частка Банку на вказаному ринку становить 100 відсотків.
- (120) Отже, Банк є єдиним банком-учасником проекту «Муніципальна картка «Картка киянина», у зв'язку із чим самостійно встановлює порядок та умови відкриття та ведення карткових рахунків у межах вказаного проекту.
- (121) За таких умов Банк не вбачає за потрібне створювати конкурентні, кращі умови обслуговування, що може мати наслідком встановлення не вигідних умов обслуговування муніципальних карток «Картка киянина». Так, у разі утворення заборгованості за картою Банк має право заблокувати її, що матиме наслідком позбавлення власника картки можливості скористатися послугами, пільгами, які надає муніципальна картка «Картка киянина».
- (122) Тобто, АТ «Ощадбанк» на ринку послуг із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» у період із червня 2016 року по грудень 2021 року не зазнає значної конкуренції та має ринкову владу, оскільки має здатність визначати умови обороту товару.

- (123) Враховуючи викладене, відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АТ «Ощадбанк» займає монополльне (домінуюче) становище на ринку послуг із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина».

7. ОПИС ОБСТАВИН СПРАВИ ТА ДІЙ БАНКУ

- (124) Листом від 08.09.2020 № 53/5-16-41-97-75-КТ (вх. № 11-01/910-Кі від 09.09.2020) АТ «Ощадбанк» повідомило, що *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*. З аналізу ДКБО випливає, що однією з умов споживання послуги з відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» (як товару, що реалізує Банк), зокрема обслуговування й доведення банківських продуктів, послуг до клієнта та інформаційного контакту з клієнтом, є використання Системи ДБО.
- (125) Відповідно до інформації, наведеної в листі Банку від 21.04.2020 № 53/5-16/657/27204/2020/ВИХ (вх. № 8-01/5164 від 22.04.2020), для більшості платіжних карток існує два основних способи підключення до СМС-інформування:
- 1) на момент підписання Заяви про приєднання клієнт за бажанням зазначає номер телефону, до якого висловлює прохання підключити основну картку до послуги СМС-інформування;
 - 2) якщо вказана послуга не підключена, то в момент реєстрації в системі Web/Mobile-банкінг (Ощад 24/7) вона активується автоматично.
- (126) Листом від 08.09.2020 № 53/5-16-41-97-75-КТ (вх. № 11-01/910-Кі від 09.09.2020) Банк повідомив, що *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*:
- 1) відмови від отримання послуги одним із таких способів:
 - особисте звернення до АТ «Ощадбанк», що здійснює безпосереднє обслуговування такого клієнта, із заявою за встановленою АТ «Ощадбанк» формою про відмову в наданні послуги;
 - здійснення IVR¹⁰-дзвінка/дзвінка до Контакт-центру;
 - 2) самостійної деактивації послуги СМС-банкінгу за платіжною карткою з використанням Системи ДБО, за винятком платіжної картки, за якою здійснювалася реєстрація в системі дистанційного банківського обслуговування (лист Банку від 21.04.2020 № 53/5-16/657/27204/2020/ВИХ (вх. № 8-01/5164 від 22.04.2020).
- (127) **Щодо обов'язкового підключення платної послуги СМС-інформування як умови отримання муніципальної картки «Картка киянина»**
- (128) Листом від 21.04.2020 № 53/5-16/657/27204/2020/ВИХ (вх. № 8-01/5164 від 22.04.2020) Банк повідомив, що послуга СМС-інформування є обов'язковою умовою отримання в межах ДКБО, зокрема, послуги з випуску муніципальної картки.
- (129) Банк у листі від 01.09.2021 № 53/5-16/1464/216КТ/9254-КТ (вх. № 11-08/1307-Кі від 01.09.2021) зазначив про те, що *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (130) У цьому ж листі Банку *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.

¹⁰IVR – інтерфейс, який дозволяє користувачеві з допомогою голосу та, в багатьох випадках, апаратних засобів (як правило, таким «засобом» є клавіатура телефону) спілкуватися з комп'ютеризованою системою. Зазвичай система відтворює голосові підказки, на які користувач реагує натисканням клавіші телефону, хоча останнім часом розвиваються й IVR, які розрізняють нескладні команди, подані голосом.

- (131) Разом із цим у листі від 01.09.2021 № 53/5-16/1464/216КТ/9254-КТ (вх. № 11-08/1307-КІ від 01.09.2021) Банк повідомив про те, що *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (132) **Щодо активації платної послуги СМС-інформування під час реєстрації в Системі ДБО**
- (133) Листом від 01.09.2021 № 53/5-16/1464/216КТ/9254-КТ (вх. № 11-08/1307-КІ від 01.09.2021) Банк повідомив, що *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (134) *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (135) Банк повідомив, що *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (136) АТ «Ощадбанк» повідомило, що *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (137) Згідно з підпунктом 17.2.1 розділу XVII Загальної частини ДКБО «Супроводження Системи ДБО здійснюється Банком. Для забезпечення роботи в Системі ДБО Клієнт має власноручно виконати Реєстрацію у визначений спосіб»¹¹.
- (138) *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (139) *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (140) Банк листом від 01.09.2021 № 53/5-16/1464/216КТ/9254-КТ (вх. № 11-08/1307-КІ від 01.09.2021) зазначив, що *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (141) Тобто, власники муніципальних карток «Картка киянина» у період із червня 2016 по жовтень 2021 року могли використовувати Систему ДБО лише з одночасним підключенням послуги СМС-інформування, що мало наслідком стягнення комісійної винагороди.
- (142) Отже, складалася ситуація, за якої реалізація власником муніципальної картки «Картка киянина» можливості відключення послуги СМС-інформування мало наслідком позбавлення його доступу до Системи ДБО.
- (143) Відповідно до інформації, розміщеної на вебсайті Банку, за допомогою мобільного додатка «Ощад 24/7» можна здійснювати банківські операції без відвідування відділення, у режимі 24 години на добу, 7 днів на тиждень, з будь-якої точки світу, де є доступ до мережі Internet¹², що надає можливість:
- отримувати інформацію про залишок коштів на рахунках, що відкриті в Ощадбанку, відстежувати зарахування та списання коштів із власних рахунків;
 - переглядати історію проведених операцій;
 - формувати виписки по своїх карткових, депозитних, поточних рахунках за будь-який період;
 - переказувати кошти з картки на картку;

¹¹Відповідно до інформації, розміщеної за адресою:

[https://old.oschadbank.ua/sites/default/files/2021-](https://old.oschadbank.ua/sites/default/files/2021-11/%D0%94%D0%9A%D0%91%D0%9E%20%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%202021.11.01.pdf)

[11/%D0%94%D0%9A%D0%91%D0%9E%20%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%202021.11.01.pdf](https://old.oschadbank.ua/sites/default/files/2021-11/%D0%94%D0%9A%D0%91%D0%9E%20%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%202021.11.01.pdf)

¹²https://www.oschadbank.ua/sites/default/files/files/%D0%86%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%87%D0%B0%20Mobile%20-%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%B3_1.pdf?_ga=2.52646184.1891511104.1636464486-1954885693.1580817341

- переказувати кошти на власні карткові рахунки або на карткові рахунки інших фізичних осіб, відкриті в Ощадбанку або в інших банках України (у гривні);
 - додавати картки інших банків та проводити операції з ними;
 - відкривати та поповнювати депозитні вклади;
 - погашати кредити;
 - переказувати кошти на рахунок «Мобільні заощадження» та отримувати інформацію щодо залишку коштів на ньому;
 - переказувати кошти з рахунку «Мобільні заощадження»;
 - самостійно здійснювати блокування/розблокування платіжної картки у випадку її втрати або крадіжки;
 - оплачувати комунальні послуги, а також здійснювати оплату на довільні реквізити;
 - створювати шаблони та постійні платіжні доручення для швидкого здійснення переказу коштів та переказувати кошти за допомогою них (на свої рахунки та на рахунки інших осіб);
 - налаштувати код доступу або Touch ID/Face ID для швидкого входу в систему;
 - підтвердження операцій у Мобільному додатку за допомогою відбитка пальця або сканування обличчя;
 - поповнювати рахунки операторів мобільного, CDMA-зв'язку, IP-телефонії;
 - активувати/деактивувати картки;
 - змінювати/знімати до кінця терміну дії картки ліміти (обмеження) по карткових рахунках на проведення операцій в Україні та за кордоном;
 - перевипускати картки;
 - здійснювати випуск додаткової картки (на ім'я власника рахунку);
 - відкривати Віртуальну картку та здійснювати операції з нею;
 - підключати та відключати SMS-банкінг;
 - формувати довідки для заповнення декларацій;
 - здійснювати пошук відділень, банкоматів та платіжних терміналів за допомогою GPS, додавати картки в Apple Wallet для безконтактної оплати смартфоном за допомогою додатка Apple Pay;
 - сканувати номер картки під час реєстрації та здійснення переказів із картки на картку;
 - отримувати код для зняття готівки без картки¹³.
- (144) Разом із цим до дистанційних каналів обслуговування, передбачених ДКБО, належать, зокрема, Viber, Messenger, Чат-бот.
- (145) Пунктом 2.1 розділу II. «ТЕРМІНИ ТА СКОРОЧЕННЯ» ДКБО¹⁴ передбачено, що:
- СМС/SMS – послуга коротких повідомлень – технологія, що дозволяє відправляти та отримувати текстові повідомлення, у тому числі за допомогою послуг оператора мобільного зв'язку, наявності відповідного засобу мобільного зв'язку (зокрема мобільного (сотового) телефону) або за допомогою мобільних додатків, зокрема Viber;

¹³Інформація розміщена за адресою:

https://www.oschadbank.ua/sites/default/files/files/%D0%86%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%87%D0%B0%20Mobile%20-%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%B3_1.pdf?_ga=2.52646184.1891511104.1636464486-1954885693.1580817341.

¹⁴Інформація розміщена за адресою:

<https://old.oschadbank.ua/sites/default/files/2021-11/%D0%94%D0%9A%D0%91%D0%9E%20%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%202021.11.01.pdf>.

– Чат-бот – дистанційний канал обслуговування, що дозволяє в режимі реального часу здійснювати обмін миттєвими повідомленнями між Клієнтом та Банком, а також має доступний сервіс (опцію), що надає можливість Клієнту:

отримати послугу щодо замовлення ним Платіжної картки, у зв'язку із чим Клієнту резервується номер Карткового рахунку, з подальшим відкриттям після ідентифікації та верифікації Клієнта Банком/Агентом;

подати Клієнту запит (Заяву-онлайн) на отримання (встановлення) Кредиту;

отримати інформацію за Рахунком тощо.

- (146) Враховуючи викладене, Web/Mobile-банкінг (Ощад 24/7) має найбільший спектр можливостей для клієнта Банку, у тому числі власника муніципальної картки «Картка киянина», для здійснення банківських операцій.
- (147) Враховуючи обмеженість послуг, які можуть надавати такі канали обслуговування, як Viber (направлення коротких СМС-повідомлень), Чат-бот не є взаємозамінним із доступом до Web/Mobile-банкінгу (Ощад 24/7).
- (148) Разом із цим під час доступу до Web/Mobile-банкінгу (Ощад 24/7) підключається послуга СМС-інформування, яка передбачає стягнення комісійної винагороди.
- (149) У листі від 21.04.2020 № 53/5-16/657/27204/2020/ВИХ (вх. № 8-01/5164 від 22.04.2020) Банк зазначив про те, що при виникненні заборгованості за нарахованою комісійною винагородою, у клієнта виникає зобов'язання щодо її погашення відповідно до умов ДКБО. При цьому, у разі виникнення за рахунком клієнта заборгованості за несплаченою комісійною винагородою, у Банку з'являється право заблокувати картковий рахунок/платіжну картку клієнта для подальшого використання до моменту погашення такої заборгованості.
- (150) Відповідно до інформації, наданої листом Банку від 08.09.2020 № 53/5-16-41-97-75-КТ (вх. № 11-01/910-Кі від 09.09.2020), *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (151) Отже, *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (152) Крім цього, у разі відсутності коштів на рахунку власника муніципальної картки «Картка киянина», що унеможливить сплату комісійної винагороди за послугу СМС-інформування і, як наслідок, призведе до утворення заборгованості та можливого блокування Банком вказаної картки, власник муніципальної картки «Картка киянина» буде позбавлений доступу до користування послугами, які надає зазначена картка.
- (153) Банк листом від 01.09.2021 № 53/5-16/1464/216КТ/9254-КТ (вх. № 11-08/1307-Кі від 01.09.2021) надав таку інформацію щодо зміни в період 2017 – 2021 років розміру комісійної винагороди за послугу СМС-інформування, підключену до муніципальних карток «Картка киянина».
- (154) Так, у 2017 році¹⁵ *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (155) У 2018 році *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (156) У 2019 році *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (157) У 2020 році *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (158) Відповідно до інформації, наведеної в листі Банку від 30.09.2021 № 53/5-15/1546/235КТ/10235-КТ (вх. № 11-08/1474-Кі від 01.10.2021), кількість карткових рахунків, відкритих у межах реалізації проекту електронна картка «Картка киянина», становила *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.

¹⁵Інформація надається, починаючи з 2017 року, у період, коли Банк вже був одноосібним учасником проекту «Муніципальна картка «Картка киянина». За 2016 рік інформація Банком не надавалася [(лист Банку від 01.09.2021 № 53/5-16/1464/216КТ/9254-КТ (вх. № 11-08/1307-Кі від 01.09.2021)].

- (159) Сума коштів комісійної винагороди, стягнена з власників карток «Картка киянина» за послугу СМС-інформування, становила *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (160) Листом від 15.11.2021 № 53/5-15/1683/274-КТ 11671-КТ (вх. № 11-08/1681-Кі від 16.11.2021) АТ «Ощадбанк» повідомило про те, що *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (161) *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (162) *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (163) *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (164) *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*¹⁷.
- (165) *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (166) *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (167) *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (168) *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (169) Однак, незважаючи на заходи, вжиті Банком щодо скасування:
 – умови обов'язкового підключення платної послуги СМС-інформування як умови отримання муніципальної картки «Картка киянина», яка була встановлена в період з червня 2016 року по липень 2021 року;
 – умови обов'язкового підключення платної послуги СМС-інформування під час реєстрації в Системі ДБО, яка була встановлена в період із червня 2016 року по жовтень 2021 року, –
 власники муніципальних карток «Картка киянина» зазнавали витрат у зв'язку зі сплатою комісійної винагороди за СМС-інформування у вказані періоди.
- (170) Крім цього, утворення заборгованості у зв'язку з несплатою комісійної винагороди могло мати наслідком блокування муніципальної картки «Картка киянина» та неможливість користуватися послугами, які надає вказана картка.
- (171) Враховуючи одноосібну участь Банку у проекті «Муніципальна картка «Картка киянина», Банк не пропонував конкурентних умов обслуговування муніципальних карток «Картка киянина», відповідно, власники вказаної картки змушені були погоджуватися на умови, встановлені Банком.

8. УМОВИ НАДАННЯ ПОСЛУГИ СМС-ІНФОРМУВАННЯ ТА ДИСТАНЦІЙНОГО БАНКІВСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В ІНШИХ БАНКАХ

- (172) Комітет із метою з'ясування надання послуги СМС-інформування та дистанційного банківського обслуговування звернувся до ряду банківських установ.
- (173) Інформація, отримана від банків, свідчить про таке.
- (174) АТ «ОТП Банк» листом від 14.09.2020 № 21-21-3-21-3-1/1134 (вх. № 11-08/12200 від 20.04.2020) повідомило:
1. Тарифами на операції з картками міжнародної платіжної системи MasterCard WorldWide для виплати пенсій військовим та соціальних виплат передбачено плату за послугу СМС-інформування в розмірі 10 грн.
 2. Підключення послуги СМС-інформування здійснюється за бажанням клієнта під час оформлення карткового рахунку.

¹⁷Фінансовий номер телефону – номер мобільного телефону клієнта, зазначений клієнтом у заяві про приєднання до ДКБО або повідомлений Банку клієнтом іншим способом, передбаченим ДКБО, номер мобільного телефону, доступ до якого (відповідні SIM-карти) має виключно клієнт. Зазначений номер у подальшому Банк використовує для ідентифікації клієнта та надання сервісів через Контакт-центр Банку та вважається фінансовим номером клієнта. Зміна фінансового номера можлива лише в установі Банку.

3. Послуга СМС-інформування є обов'язковою для здійснення розрахунків картою в мережі Інтернет із використанням технології «3-D Secure». Разом із цим відключення клієнтом послуги СМС-інформування не матиме наслідком неможливість користування відповідними банківськими послугами. У випадку відключення послуги СМС-інформування клієнту для здійснення розрахунків картою в мережі Інтернет з використанням технології «3-D Secure» необхідно буде звернутися до довідкового центру АТ «ОТП БАНК» для отримання одноразового пароля, а ПІН-код може бути встановлений клієнтом по його картці за допомогою будь-якого банкомату банку.

4. Отримання послуги СМС-інформування не є обов'язковою умовою підключення та використання дистанційного банківського обслуговування АТ «ОТП БАНК».

- (175) АТ КБ «ПриватБанк» листом від 14.09.2020 № Е.30.0.0.0/4-200914/1916 (вх. № 11-08/12173) повідомило, що:
- 1) за надання послуги СМС-інформування стягнення комісійної винагороди не передбачається. Банк самостійно здійснює закупівлю послуг СМС-інформування за рахунок власних коштів;
 - 2) користування системою дистанційного обслуговування в АТ КБ «ПриватБанк» є безкоштовним.
- (176) АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» листом від 10.09.2020 № 14-02-5590 (вх. № 11-08/11864 від 14.09.2020) повідомило, що:
- 1) послуга СМС-інформування тарифікується згідно із затвердженими тарифами АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»;
 - 2) послуги, які надає АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК», не передбачають обов'язкової умови підключення послуги СМС-інформування. Підключення та використання дистанційного банківського обслуговування не передбачає обов'язку підключення послуги СМС-інформування.
- (177) АТ «АЛЬФА-БАНК» листом від 09.09.2020 № 77111-39-б/б (вх. № 11-08/11696 від 11.09.2020) повідомило, що:
- 1) у банку стягується комісійна винагорода за користування послугою СМС-інформування;
 - 2) клієнти також можуть виконати підключення PUSH-повідомлень на мобільний телефон про здійснення будь-якої операції по рахунку, до якого випущено платіжну картку (за умови встановлення мобільного додатка Alfa-Mobile Ukraine), що входить до вартості обслуговування картки, і в такому випадку послуга СМС-інформування не підлягає оплаті.
- (178) АТ «АЛЬФА-БАНК» надає держателям платіжних карток банку послугу «Альфа-чек», що включає в себе СМС-інформування фізичних осіб, які обслуговуються в банку, про здійснення операцій із застосуванням платіжної картки у вигляді направлення клієнтам СМС-повідомлень або відповідних повідомлень через мобільний додаток Viber або інший месенджер.
- (179) Послуга «Альфа-чек» підключається клієнту автоматично до усіх платіжних карток при укладанні Договору про банківське обслуговування фізичних осіб. Клієнт має право звернутися до банку із заявою про надання або припинення надання послуги «Альфа-чек», а також отримання або припинення PUSH-повідомлень, які є безкоштовними для клієнта.
- (180) Послуга СМС-інформування в АТ «АЛЬФА-БАНК» не є обов'язковою для отримання окремих банківських послуг. При цьому клієнт може за власним бажанням звернутися до банку із заявою про припинення надання послуги СМС-інформування, що не впливає на можливість отримання банківських послуг.
- (181) Отримання послуги СМС-інформування не є обов'язковою умовою для підключення й використання дистанційного банківського обслуговування АТ «АЛЬФА-БАНК».

- (182) АТ «ПУМБ» листом від 07.09.2020 № 19.1/553 (вх. № 11-08/919-Кі від 11.09.2020) повідомило, що *[Інформація визначена суб'єктом господарювання як інформація з обмеженим доступом]*.
- (183) За інформацією АТ «Райффайзен Банк Аваль», наданою листом від 08.09.2020 № 185/745 (вх. № 11-08/11662 від 10.09.2020):
- 1) вартість послуги направлення СМС-повідомлень та/або PUSH-повідомлень (у банку «Мобільний банкінг») залежить від Пакета послуг, який клієнт обрав самостійно. Підключення до послуги «Мобільний банкінг» не є обов'язковим, рішення клієнт приймає самостійно;
 - 2) на 07.09.2020 безкоштовно на мобільний телефон клієнта банку надсилаються лише СМС-повідомлення про зарахування на картковий рахунок пенсії/соціальної допомоги;
 - 3) у банку відсутні послуги, обов'язковою умовою отримання яких є підключення послуги «Мобільний банкінг». Відключення вказаної послуги не матиме наслідком неможливість отримання банківських послуг;
 - 4) відключення послуги «Мобільний банкінг» не впливає на користування клієнтом системою дистанційного банківського обслуговування «Райффайзен Онлайн».
- (184) ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК» листом від 09.09.2020 № 125-1/26829/2020 (вх. № 11-08/931-Кі від 15.09.2020) повідомило, що *[Інформація визначена суб'єктом господарювання як інформація з обмеженим доступом]*.
- (185) Отже, інформація, отримана від вказаних банків (не залучених до проекту «Муніципальна картка «Картка киянина»), свідчить про таке:
- 1) надання послуги СМС-інформування не є обов'язковою умовою для підключення і користування системою дистанційного банківського обслуговування;
 - 2) відключення послуги СМС-інформування не матиме наслідком неможливість отримання доступу до системи дистанційного банківського обслуговування;
 - 3) комісійна винагорода за послугу СМС-інформування не стягується.

9. ПОЯСНЕННЯ ВІДПОВІДАЧА ДО ПОДАННЯ ПРО ПОПЕРЕДНІ ВИСНОВКИ У СПРАВІ

- (186) Листом від 21.12.2021 № 53/5-15/1770/82132/2021-00/ВИХ (вх. № 11-01/17718 від 22.12.2021) Банк надав пояснення щодо попередніх висновків, наведених у Поданні.
- (187) Інформація, надана Банком, свідчить про таке.
- (188) АТ «Ощадбанк» з дотриманням всіх необхідних внутрішньобанківських процедур повністю усунув обставини, щодо яких було розпочато розгляд справи.
- (189) На поточний момент при отриманні платіжної картки «Картка киянина» автоматичне підключення СМС-інформування не здійснюється. Також клієнти мають можливість здійснити підключення до Системи ДБО без активації платної послуги СМС-інформування.
- (190) Крім цього, клієнти, які не використовують банківський платіжний додаток, можуть безперешкодно використовувати транспортний додаток, фактично отримати в Банку безкоштовну платіжну картку як проїзний квиток
- (191) При цьому клієнти, які виявили бажання отримати платіжну картку «Картка киянина», приєднуючись до ДКБО, підписують Заяву на приєднання, яка не містить жодних умов, які б змушували клієнта використовувати платіжний (банківський додаток). Тому використання клієнтом платіжного додатка є абсолютно добровільним.

- (192) Банк із розумінням ставиться до втрат власників муніципальних карток «Картка киянина» внаслідок підключення Банком платної послуги СМС-інформування.
- (193) Разом із цим Банк зауважив про те, що згідно з банківським законодавством, зокрема статтею 48 Закону України «Про банки і банківську діяльність», банкам забороняється здійснювати ризикову діяльність, що загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку.
- (194) Відповідно до пункту 3.3 Положення про застосування Національним банком України заходів впливу, затвердженого постановою правління Національного банку України 17.08.2012 № 346, під ознаками здійснення банком ризикової діяльності, зокрема, можуть бути здійснення банком операцій (прямо або опосередковано), що не мають очевидної економічної доцільності (сенсу).
- (195) Враховуючи викладене, діяльність Банку з відкриття рахунків із випуском платіжних карток «Картка киянина», що здійснюється без утримання будь-яких компенсацій, не має для Банку економічної доцільності та може бути розцінена Національним банком України як ризикова.
- (196) Крім цього, до 05.08.2021 діяла редакція статті 53 Закону України «Про банки і банківську діяльність», частина друга якої містила заборону для Банку встановлювати процентні ставки та комісійні винагороди на рівні нижче собівартості банківських послуг у цьому банку.
- (197) Витрати на емісію платіжних карток «Картка киянина» є значно вищими порівняно зі звичайними платіжними картками. До того ж, з метою реалізації проекту «Муніципальна картка «Картка киянина», Банк укладав договори з контрагентами, що передбачали отримання Банком платних послуг. Такі додаткові витрати Банку, пов'язані з функціонуванням проекту «Муніципальна картка «Картка киянина», були особливо високі у 2015 – 2018 роках (зокрема на оплату ліцензій).
- (198) Крім цього, згідно з вимогами міжнародних платіжних систем, з 2019 року АТ «Ощадбанк» зобов'язане випускати виключно безконтактні картки. Крім зазначеного, муніципальні картки «Картка киянина» оснащені 2-модульним чипом, необхідним для запису транспортного додатка, що суттєво впливає на витрати Банку.
- (199) У результаті собівартість картки для Банку становить 93,04 грн, у тому числі 59,04 грн – витрати на персоналізацію та 34,00 грн – витрати на доставку.
- (200) З огляду на зазначене навіть запровадження Банком комісійної винагороди за послугу СМС-інформування не покривало витрат Банку.
- (201) Банк просить врахувати активні дії Банку, які сприяли розслідуванню справи та з'ясуванню всіх необхідних обставин, зокрема, Банк, враховуючи технічні можливості:
- своєчасно, у визначені Комітетом строки надавав відповіді на вимоги, що надсилалися в процесі такого розслідування;
 - надавав усю інформацію з підтвердними документами та обґрунтуваннями, які запитувались у вимогах Комітету;
 - надавав додаткову інформацію, яка, на думку Банку, сприяла б об'єктивному вирішенню справи;
 - незалежно від ініційованої процедури розгляду справи в Комітеті, ще до моменту отримання розпорядження про початок розгляду справи від 24.06.2021 № 08/151-р, Банком були прийняті рішення, спрямовані на усунення обставин, що вказані в Поданні та які були впроваджені до отримання Подання.

10. СПРОСТУВАННЯ ПОЯСНЕНЬ АТ «ОЩАДБАНК» ДО ПОДАННЯ ПРО ПОПЕРЕДНІ ВИСНОВКИ У СПРАВІ

- (202) У Поданні Комітет не заперечував того, що порушення, які полягали у встановленні умови обов'язкового підключення платної послуги СМС-інформування:
- як умови отримання муніципальної картки «Картка киянина», яка була встановлена у період із червня 2016 року по липень 2021 року;
 - під час реєстрації в Системі ДБО, яка була встановлена в період із червня 2016 року по жовтень 2021 року, –
- припинені шляхом скасування обов'язковості підключення платної послуги СМС-інформування під час отримання вказаних послуг.
- (203) Однак у період до припинення порушень власники муніципальних карток «Картка киянина», зокрема малозабезпечені верстви населення міста Києва, зазнавали витрат у вигляді плати за послугу СМС-інформування. Тобто, потенційно кошти за послугу СМС-інформування Банк міг стягувати з коштів державних соціальних виплат, які передбачені актами Київської міської ради та ВО КМР (КМДА).
- (204) При цьому слід враховувати, що в період червня 2016 року – грудня 2021 року АТ «Ощадбанк» – одноосібний учасник проекту «Муніципальна картка «Картка киянина».
- (205) Одноосібна участь Банку у проекті «Муніципальна картка «Картка киянина» унеможлиблює для власників муніципальних карток «Картка киянина» здійснити вибір іншої банківської установи за прийнятними умовами обслуговування з огляду на унікальні властивості муніципальної картки «Картка киянина», які притаманні виключно вказаній картці, та, відповідно, її невзаємозамінність з іншими картками Банку та картками інших банків.
- (206) Тобто, власники муніципальних карток «Картка киянина» до припинення Банком вказаних порушень змушені були погоджуватися на умови отримання послуги з відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина».
- (207) Крім цього, відповідно до інформації, наданої листом Банку від 08.09.2020 № 53/5-16-41-97-75-КТ (вх. № 11-01/910-Кі від 09.09.2020), *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (208) *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація]*.
- (209) Тобто, Банк надавав пропозиції щодо участі у відповідних проектах із реалізації муніципальних карток в інших регіонах, крім міста Києва. За результатами розгляду вказаних пропозицій між Банком та органом місцевого самоврядування/його виконавчим органом уклалися договори про співпрацю у межах проекту із запровадження муніципальних карток.
- (210) Отже, Банку було відомо про потенційні витрати, яких зазнає Банк у межах участі у проектах із реалізації муніципальних карток, однак Банк погоджувався на участь у них.
- (211) Враховуючи викладене, пояснення Банку, надані на Подання, не можуть бути взяті до уваги як спростування порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» шляхом вчинення дій суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку. Пояснення до Подання, у тому числі, спростовані матеріалами справи.

ВИСНОВКИ

- (212) Проект «Муніципальна картка «Картка киянина» запроваджено з метою підвищення соціального захисту малозабезпечених верств населення міста Києва, впорядкування надання пільг, їх обліку та адресності, надання сервісів, послуг і знижок, розвитку безготівкових форм розрахунків.
- (213) У період червня 2016 року – грудня 2021 року одноосібним банком-учасником проекту «Муніципальна картка «Картка киянина» було АТ «Ощадбанк».
- (214) Отже, оформити муніципальну картку «Картка киянина» у зазначений період можливо було лише в установах АТ «Ощадбанк».
- (215) Власники муніципальних карток «Картка киянина»:
– у період із червня 2016 року по липень 2021 року були позбавлені можливості отримати вказану картку без обов'язкового підключення платної послуги СМС-інформування;
– у період із червня 2016 року по жовтень 2021 року були позбавлені можливості доступу до Системи ДБО без автоматичного підключення платної послуги СМС-інформування.
- (216) Банком було вжито заходів щодо скасування обов'язкового підключення послуги СМС-інформування як умови отримання муніципальної картки «Картка киянина», яка набула чинності в серпні 2021 року.
- (217) Отже, у частині обов'язкового підключення послуги СМС-інформування як умови отримання муніципальної картки «Картка киянина» порушення припинено.
- (218) *[Інформація визначена відповідачем як конфіденційна інформація].*
- (219) Отже, у частині активації платної послуги СМС-інформування під час реєстрації в Системі ДБО, порушення припинено.
- (220) Разом із цим дії АТ «Ощадбанк» щодо обов'язкового підключення послуги СМС-інформування, як умови отримання муніципальної картки «Картка киянина» та активації платної послуги СМС-інформування під час реєстрації власника муніципальної картки «Картка киянина» у Системі ДБО, мали антиконкурентні наслідки.
- (221) Тобто, у період по липень 2021 року (скасування обов'язкового підключення СМС-інформування як умови отримання муніципальної картки «Картка киянина») та по жовтень 2021 року (скасування тарифікації за послугу СМС-інформування для підтвердження операцій у Системі ДБО) особи, які оформлювали муніципальну картку «Картка киянина», не мали вибору банківської установи для отримання аналогічних послуг. Вказане обґрунтовується одноосібною участю Банку у проекті «Муніципальна картка «Картка киянина» у період із червня 2016 року по грудень 2021 року.
- (222) Відповідно, змушені були погоджуватися на встановлені Банком умови обслуговування, які передбачали стягнення комісійної винагороди за послугу СМС-інформування, що мало наслідком витрати власників муніципальних карток.
- (223) За приписами частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

- (224) З урахуванням зазначеного, дії АТ «Ощадбанк», які полягають:
- у встановленні обов'язкової умови підключення платної послуги СМС-інформування для отримання муніципальної картки «Картка киянина»;
 - в обов'язковому підключенні платної послуги СМС-інформування (платних дистанційних каналів обслуговування) до муніципальних карток «Картка киянина» як умови доступу до системи дистанційного банківського обслуговування [Web/Mobile-банкінг (Ощад 24/7)], – є порушенням, законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» шляхом вчинення дій суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (225) Відповідно до абзацу другої частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.
- (226) Дохід (виручка), який отримало АТ «Ощадбанк» від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2020 рік, становить 2 532 897 000 грн.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

1. Визнати, що в період із червня 2016 року по грудень 2021 року акціонерне товариство «Державний ощадний банк України» (ідентифікаційний код юридичної особи 00032129, юридична адреса: вул. Госпітальна, 12-Г, м. Київ, 01001) займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» у межах міста Києва й не мало жодного конкурента на цьому ринку.

2. Визнати дії акціонерного товариства «Державний ощадний банк України», які полягали у встановленні обов'язкової умови підключення платної послуги СМС-інформування для отримання муніципальної картки «Картка киянина» у період із червня 2016 року по липень 2021 року, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина», що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. За порушення, зазначене в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на акціонерне товариство «Державний ощадний банк України» штраф у розмірі 251 776 (двісті п'ятдесят одна тисяча сімсот сімдесят шість) гривень.

4. Визнати дії акціонерного товариства «Державний ощадний банк України», які полягали в обов'язковому підключенні платної послуги СМС-інформування (платних дистанційних каналів обслуговування) до муніципальних карток «Картка киянина» як умови доступу до системи дистанційного банківського обслуговування [Web/Mobile-банкінг (Ощад 24/7)] у період із червня 2016 року по жовтень 2021 року, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина», що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

5. За порушення, зазначене в пункті 4 резолютивної частини цього рішення, накласти на акціонерне товариство «Державний ощадний банк України» штраф у розмірі 251 776 (двісті п'ятдесят одна тисяча сімсот сімдесят шість) гривень.

Штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду міста Києва у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова Комітету

Ольга ПІЩАНСЬКА